Tečaj XIV. **NOVICE** List 58.

gospodarske, obertnijske in národske.

Izhajajo vsako sredo in saboto. Veljajo za celo leto po pošti 4 fl., sicer 3 fl.; za pol leta 2 fl. po pošti, sicer 1 fl. 30 kr.

V Ljubljani v saboto 19. julija 1856.

Gospodarske skušnje.

(Kako Amerikanci teleta redijo.) Pred nekimi leti je bil v Kartagi (Ohio) zbor kmetijski; vse se je čudilo nad štirimi, 5 in 6 mescov starimi teleti, ki so bile temu zboru na ogled postavljene.

Ko se nisem mogel dosti prečuditi ti lepo rejeni živinici — pravi de Thier, tajnik kmetijske družbe Vervietske — me nagovorí neki gospod, rekoč: „kaj se tak čudite? ali ne veste, kako so izredili te teleta?“

„No — se vé da z mlekom, ovseno moko, s soljo, naj več pa z mlekom“ — mu odgovorim.

„Kaj pri vas teleta z mlekom redé?“

„Se vé da!“

„Res je, da mleko je naj naravniši živež za teleta; al menim, da mi bote pa tudi to poterdili, da manj premožnemu gospodarju ne nese to nobenega dobička, ako teleta z mlekom redí. Eden naših naj boljih živinorejcev je po mnogih skušnjah znajdel drugo pot, da izreja teleta brez mleka. Kaj se smejate? Družba v Masahuseta se ni smejala, marveč mu je za to znajdbo zlato svetinjo podelila. Če hočete, vam bom povedal, kako ravná.

Na to sem zvedel kako Amerikanec ravná.

Tele sesa le tri dní. Potem ga odstavijo in ga denejo od matere preč v drug hlev in ga redé takole: Dvé tretjini (dva driteljca) ovsa in tretjino (driteljc) ječmena zmeljejo skupej in skozi sito presejejo. Zjutraj, opoldne in zvečer dajo vsakemu teletu en polič te moke, ki so jo poprej skoz eno uro v 8 bokalih vode kuhali in potem toliko razhladali, da je ta močnik topel kakor mleko spod krave. Čez 10 dní potem začnó teletu enmalo sená pokladati, v dveh mescih pa frišne klaje.

(Veliko korenje — Riesenmöhre) gospodarji čedalje bolj čislajo in ga pridelujejo čedalje več. Pa se ni čuditi temu, ker hvalijo obilni pridelk in so se prepričali, da je to korenje dobra živinska piča. Posebno dobro tekne tudi konjem. Neki gospodar je od vseh Svetih do Svečnice namesto ovsa svojim konjem pokladal korenja (vsakemu konju je dal na dan 50 funtov korenja, 6 funtov sená in 6 funtov rezance) in čeravno so skor dan na dan vozili les in so tudi druzega težkega dela imeli dosti, so se vendar pri dobri moči ohranili. Časnik „Neue land. Zeit.“ pravi, da oves je sicer za konje naj bolja kerma, pa korenje ga skor popolnoma nadomestovati zamore. Veliko bolje jim tekne kot krompir. Pa tudi govedom in prešičem se dobro prileže, kteri se s korenjem popolnoma spitati dajo. Naj bi se gospodarji naši čedalje bolj poprijeli korenja in sicer tako imenovanega velikega korenja“.

(Ali je mleko čisto ali z vodo poblojeno) se lahko prepričaš, ako kapljico mleka vliješ na noht. Če ostane kapljica lepo na nohtu, je mleko čisto, — če pa se razlije čez noht, je povodeneno.

Gospodarske novíce.

(Laška čbela.) Dolgo se je mislilo, da vse čbele so le enega plemena. Sedaj je pa gotovo, da se laška čbela zlo loči od naših navadnih. Je sicer ravno take podobe in velikosti, pa drugač je pisana in lepša; pervi trebušni pas je rudeče-rumen; posebno matica je lepa; okoli života ima pas kakor pomeranča rumen. Pa ne samo lepša je laška čbela, tudi veliko krotkejša je; človeka ne piči drugač, če je hudo ne stisne; zato pravi vsem čbelarjem dobro znani čbelni oče, fajmošter Dzierzon, da so laške čbele tako krotke kakor da bi žela ne imele. Verh tega so še veliko pridniše in rodovitniše memo naših navadnih.

(Vsakdo si zamore penečega vina ali šampanjevca napraviti), ako vzame popolnoma zrelega rudečega grojzdiča (Ribesel) in ga spreša skozi pert. Ta izprešani sok naj se dá v lončiku tako dolgo kuhati, da se sterdi kot med. Sterjeni sok se shrani v dobro zapečateni steklenici. Ako si hočeš šampanjevca napraviti, vzemi 2 bokala naj boljega vina in prideni mu za 4 žljice tega grojzdičnega soka v ozki podolgasti steklenici in jo zamaši potem. Vidil boš, da ti bo vino potem gomizljalo, da ga boš težko ločil od pravega šampanjca.

Obertnijska skušnja.

(Povlak za železo, da se ga rijà celo nič ne prime in ki se kaj lepo sveti, ako se ž njim le enkrat namaže) se napravi takole: V železnem ali bakrenem kotliču ali piskru se zavrejo 4 funti smolničnega olja (Kienöl) in v tem se raztopí med pridnim mešanjem pol funta judovske smole (Asfaltgries, Judenpech) in pa pol funta kolofonije (Kolofonium). Raztopiti se mora pa to varno, da puha smolničnega olja ogenj ne vžgè. Ko se je vse shladilo, se povlak (Lak) spravi v steklenico ali flaško za rabo.

Natoroznanski pomenki.

Natoroznanstvo sedaj in nekdaj. (Konec.)

Po H. Sander-u poslovenil M. Verne.

Ali bomo mislili, da toliko milijonov merčesov, kterih zgodovina je tako imenitna, je brez namena ali celó svetu v šibo ustvarjenih? Veliko jih je v to na svetu, da vsako gnjileče truplo poiščejo in z nenapasljivo požrešnostjo snedó. Od konjskega trupla, na primer, v kratkem nič druzega ne pusté kot kostí, ki kmali potem razpadejo. Gosence bohovega kebra (Dermestes lardarius) žrejo vedno in ne nehajo, če jim tudi cela versta nesnage zad iz telesa visí. Zbirajo se na živalih, ki so velikokrat večje kot one, žrejo, grizejo in razdevajo skup, in ne popusté mertve žabe, kušarja, miši itd., dokler niso vsi mehki deli povžiti, in le terde kostí ne ostanejo.

Kako bi se nehvaležnost osramotila, ako bi narava enkrat vse zagrinjala proč vergla, naše očí okrepčala in nam ob vročem poletnem dnevu vse merčese pokazala, ki v vodí in na suhem noč in dan z živalnimi trupli in rastlinami opraviti imajo! Koliko tisuč ostanjkov razdjanih stvarí, ki bi nam vsak dihlej skazili, vsak pogled v naravo ostudili, spravijo ti delavci, ti pridni strežeti narave, če tudi ne vémo v nje veliko zakladnico, kjer so še v svoji nesnažni, razpadeni obliki živim stvarém koristni! Modra Stvarnikova dobrota redí s smertjo ene stvarí spet druge, in te morajo

hude nasledke, ki bi jih mertve trupla napravile, prehiteti, in jih prav urno odpraviti, da se iz teh izvirkov morivnih puhov poguba in kuga čez druge okrajne naravne deržave ne širi.

Govorimo tedaj z večjo častjo in hvalo od teh živalic, kjer jim je Stvarnik sam nar gotoviši pripomočke dal za njih ohranbo. Večidel merčesov ume za svojo zalego vselej tisto rastlino, tisti kraj, tisto blato, tisti gnoj, tisto korenino, tisto živalno kožo, tisti kos črev, tako mast poiskati, ki je njih mlajšim v živež določena; gosence vedó tudi same po sebi, ko iz jajc izlezejo, severno stran in toplejšo plat debel, drevés in zelišč razločiti, in stanujejo raje na južni strani, da ostrosti vremena tako ne čutijo. Ne poginejo precej, ko jim nekoliko časa hrane manjka, in narpožrešniši živali so v stanu več časa brez jedí biti. Stvarnikova modrost je njih požiralo, njih soke, njih prebavljanje tako napravila, ker gosence mokrega perja ne jedó. Sonce, ki ga gledé poljskih pridelkov precej po dežji radi nimamo, je za-nje silno važno. Večidel merčesov uterdi svoje jajca s tako vlečljivim klejem na perje, da jih ne sonce, ne voda, ne mraz, ne led odtergati ne more. Reaumur v Parizu je narisal dva majhna mehurčika poleg ritnika v telesicu drevesne stenice, ki tak klej v sebi imata. Nekteri ponočni metulji si tergajo sami dlake iz života in pokrivajo svoje jajca ž njimi; nekteri jih zagernejo z listjem, nekteri pa z zemljo; pilavke (Sägefliegen) zvertajo veje in denejo svojo zalego va-nje. Skozi mehko mrenasto lupino doteka znabiti še nekoliko soka iz ranjene rastline v mešičke (jajca) in jih napnè. Pajki snedó eden druzega; ona je bolj pripravljena njega griziti kakor ljubiti; svoje jajca pa nosi pajkinja v svilnatem mešičku zad na životu, in se za svoje mlade, ko je treba, bojuje. Neko pleme gosencomorivcov (Sphex fabulosus) si napravi toliko lukinj, kolikor jajc izleči misli. Luknja je za jajce prevelika; ravno tolika je, da gosenca lahko v nji leží, merčes ujame gosenco in jo vgrizne v zativnik, življenja pa ji vendar popolnoma ne vzame, jo zleče v luknjo in zleže jajca na-njo. Mlada gosenčica se izleže in se redí s sokom gosence, ktera malo po malem gnjiti začne. Zalega bčel in mravljincov se ne more sama rediti, dokler perut nima, zato ji brezspolnice napravijo šesterovoglate piskrice in ji nosijo jedí va-nje; ko se pa spremeniti ima, zazidajo piskrice z bratovsko skerbjo, dokler ji gosenčja koža ne odpade. Nekteri merčesi obesijo svoje jajca z dolgimi svilnatimi nitmi na veje in mladike drevés; mravljinci nosijo svoje mešičke na sonce, in jih zvečer nazaj spravijo; raki nosijo jajca pod repmi, dokler niso godne. Kaj je to druzega ko mali dokaz velikih pripomočkov, ki jih rabi narava, da te živalice ohrani? — Vse to in tisuč druzih prikazkov je do dobrega znano sedanjim naravoslovcem, od kterih nekdanji nič vedili niso, ker niso porajtali višjega namena zaničevanih žival, in se je ljudem nespodobno zdélo pečati se s gnjusnim merčesom!

Starozgodovinske čertice

O ženskem imenu CAVRV.

Spisal Davorin Terstenjak.

Pred 200 leti so izkopali v Meiselbergu na Koroškem groben kamen, kteri pozneje prenešen v grad Möderndorf ima sledeči napis:

Julio Aprili Tribuno cohortis I. Asturum stip. XXII. CAVRV BLENDONIS filia, conjux viva fecit et sibi [1]).

Tako so brali ta napis učeni epigrafi Muratori [2]), Prunner [3]) in Ambrož Eichhorn [4]). Mesto Asturis, po kterem je četa (kohorta) ime dobila, je stalo, kakor iz Eugippa [1]) vidimo, gor od dnešnjega Klosterneuburga. Ta četa je na Koroškem v posadki bila, kakor omenjeni napis pričuje. Tribun je bil Rimljan oženjen s slovensko Norčanko Blendovo hčerjo, kteri je ime bilo Kauru.

Žensko ime Kauru se iz slovenskega jezika lepo dá razložiti. Kauru stojí za Kaurva ali pa za Kaurev, in iz teh čistoslovenskih oblik je postala oblika Kauru, kakor iz cerkva, cerkev, molitva, molitev — oblike: cerku, molitu. Da je ta oblika med Slovenci navadna, ne pričujejo samo stare bukve slovenske, temuč tudi jezik Gorencev in Koroščev. Oblika Kauru nahaja v Sanskritu enakolično v besedi guru iz garv, latinski gravis, primeri še gerško παῦρος, α, in lat. parvus, a. Kaurva, Kaurev, Kauru pomenuje to, kar Kura po omehčanem glasniku *k* v *c* ali *č* cura, čura, das Mädchen, gerški κουρή [2]), sansk. džara. Dvoglasnik au spričuje maura, za mura, černa krava, gerški μαυρος, čern, μόρον = murva, die schwarze Maulbeere itd., dalje kaura za kura, die Henne.

Iz kura je tudi kurva, meretrix, in ne bode se nam smešno zdelo takošne nesnažne imena pri starih Slovencih najti, ako pomislimo, da tudi pri visoko izobraženih Gerkih se najde Kassandra, die Männergeile, od κάσσα, meretrix, κασσώρεῖον, κάσαυρα itd.; sanskritski kak'kh'ura, wollüstig sein [3]), slovenska še med Pesničarji in Ščavničarji znana beseda Cakurda, Cahurda, meretrix [4]). Ime Kakurda, Cakurda se nahaja med napisi graških kamenov: Velleco CACVRDAE et DEVSA Ituli [5]) filia conjux et Angulato filio ann. X. [6]).

Razun imena Cacurda še ste v tem napisu slovenski imeni Velek brez dvombe po Velesu, božanstvu črede in pastirjev, dalje Devsa = Virago. Zavoljo oblike primeri: Jarsa, Mursa, Samsa, Hnevsa. Čudno je, da ime Devsa ravno tudi med graškimi kameni nahajamo polatinčeno v Birrago [7]), krivo pisano za Virago in sicer Bellatulo Birragonis filio [8]).

Bellatulus je čisto slovensko ime v latinski obleki, in sicer Belat (primeri Legat, Karat, Posat). Iz Belat je postal Belatus in iz Belatus pomanjšani Belatulus = Belatič. Tudi ime očeta Kaurvenega Blendo je slovensko, kar pomeni bledi, der Blasse. V obliki Blendo nahajamo rhenizem, kteri so, kakor slovstveni frižinski spominki pričujejo, pri starih Slovencih zelo bili navadni.

Ime na *o* se je še ohranilo v osebnih imenih: Murko, Černko, Belko, Perko, Zorko, Borko itd. Ta rhenizem se najde še v drugem slovenskem imenu koroškega kamena:

---

[1]) Glej Ankershofen „Handbuch der Gesch. Kärnthens“ IV. Heft str. 518 nota d.

[2]) Muratori str. 2032, Nr. 7.

[3]) Prunner „Descript. urb. Sal.“ str. 26.

[4]) Eichhorn „Beiträge I. 46.

Pis.

[1]) Vita s. Severini Sect I. „Tunc itaque sanctissimus Dei famulus de partibus orientis adveniens in vicinis ripensis et Pannoniorum partibus, quod Asturis dicitur, oppido morabatur“. —

[2]) Gerške besede κουρος, κουρή, κόρή jezikoslovci različno izpeljavajo. Bopp (Glossar str. 77.) iz sansk. kumâra. Georg Curtius (Philologus III. 741.) iz sansk. çuras (shuras), heros, Benfey (Griech. Wurzellex. II. 176.) iz korenike çři (shri) in misli, da κουρος, κόρος pomeni der sich den Bart abscheerende. Pa kako bode spričal κουρή, κόρη, das Mädchen, ker se dekline ne brijejo?! Sicer sansk. glasnik dž v gerščini odgovarja glasniku *g*, tedaj ni mogoče κουρή iz džara izpeljevati, ali vendar preje kakor iz çři in kumâra.

[3]) Glej Benfey „Griechisches Wurzellexikon« II. 151.

[4]) Razun besede cakurda še poznajo Ščavničarji besedo makur, membrum virile. V škipetarščini se nahaja massur (μασσουρ), ravno v tem pomenu.

[5]) Imeni Itulus, Ituna se pogosto nahajate na noriških kamenih; utegnile bi biti prestave imen slov. Hodko, Hodka, primeri Hodka v boji českih devojk.

[6]) Muhar „Gesch. der Steierm.“ I. B. str. 384.

[7]) *B* za *V* se nahaja pogosto v rimskih napisih zapisano: al*b*eus za al*v*eus, *b*ale za *v*ale, *b*erba za *v*erba, *b*erecundae za *v*erecundae, *b*ixit za *v*ixit, fa*b*or za fa*v*or, ci*b*es za ci*v*es itd., glej „Handbuch der röm. Epigraphik“ von Karl Zell I. Theil 1616. 804. 1763. 624. 712 itd.

[8]) Muhar „Gesch. der Steierm.“ I. B. str. 383.

Pis.

Sextus A. C. Severi. L. et Secundinae conj. v. f. sibi et Quarto fratri et CRINVONI servo ann. XX. [1]).

Rob Krinvon je bil, kakor ime pričuje, Slovenec in ime pomeni: obliquus, curvus, brez dvombe po postavi in rasti pridjano. Glasilo pa se je ime ali Krinvo, ali pa Krinvon; zastran oblike primeri: Mažgon, Rogon, Balon itd. [2]). (Konec sledí.)

Kratkočasno berílo.

Národna pripovest od kovača. (Konec.)

V pervi grad gré. Velika kača, kakoršne še poprej nikdar vidil ni, je pred vrati čula. Z železnim kolom jo udari, da mertva obleží; kovač potem v grad stopi. Lepa deklica k njemu prihití, ga otetnika pozdravlja, in mu pové, da je bila ukleta. Obeh veselje je bilo neznano veliko. Urno jo k luknji pelje, kjer je noter prišel, jo na verv priveže, in pozvoní. Oteta deklica mu zdaj pové, da ste v onih dveh gradovih še dvé uklete. V hvaležni spomin mu perstan iz samih demantov podari. Že jo smrekar in mlinar kviško potegneta. Obema je tako dopadla, da bi jo vsaki rad imel.

Kovač zdaj v zlati grad gré, si perstan na roko dene in serčno naprej korači. Že misli v grad stopiti, kar mu iz gostega germa neznano gerda pošast nasproti pride, ki ga požreti hoče. Kervav boj se uname in kovač komaj pošast premaga. Kakor v pervem gradu mu tudi iz tega deklica naproti pride, toda veliko lepša, kakor perva. Tudi to na zemljo pošlje. Zlat meč mu v dar dá, zagotovlja ga, da ga bode potreboval. Smrekar in mlinar, viditi lepšo deklico od perve, se začneta ravsati, čigava da bo. Eden drugemu pervo silita.

Kovač v tretji grad gré, z mečem opasan in s kolom v roci. Strašan pozoj s tremi glavami pred silno velikimi vrati na straži stojí. Hitro ga kovač s kolom buti. Mislil je, da bode zver končal, al nič ni opravil. Ljuta in razserdena se zažene va-nj, požreti ga hoče. Dolgo se hrabro bojuje, vendar konečno zver omaga, ki ji je kovač odsekal vse tri glave z mečem, ki ga mu je oteta deklica podala. Kakor se ob silnem potresu zemlja stresa, ravno tako se je zdaj vse streslo, ko se pozoj s smertno rano na tla zgrudi.

Potem v grad gré, in novo deklico zagleda, ktera je še veliko lepša, kakor ste poprejšne dvé bile. Kakor danica med zvezdami bila je njena lepota med drugimi deklicami. Ko se eden druzega ne moreta nagledati, in ko se nekoliko zavesta, kaj da se je zgodilo, mu deklica priseže, da nikdar ga ne bo pozabila. Pelje jo zdaj tje, kjer je bil noter prišel, in jo, kakor perve dvé, po vervi na zemljo pošlje. Ko pa smrekar in mlinar to zagledata, sta se jela do dobrega za-njo mahati.

Zdaj še kovač sam pozvoní, toda nočeta ga kviško potegniti, ker sta dobro vedila, čigava bi potem nar lepša deklica bila, za ktero se zdaj pretepata.

Razserden ne vé, kam bi se djal, gré v vse tri gradove, si srebra, zlata in demantov nabere, kar koli je nesti mogel. Ko v zadnjega pride, zapazi škrata v kotičku čepeti, ki se kot šiba trese, ko butca zagleda, kteri mu jih še tudi nekoliko na pleča naloží. Po tem mu velí, da naj mu vrata pokaže, kjer bi se spod zemlje priti zamoglo. Škrat izvleče velik ključ, ga mu dá in pové pot, po kteri naj gré, da bo srečno na zemljo prišel. „Kaj! — se zagrozí nad škratom — kaj jez sam si bom hodil vrata odpirat? urno, škrat, če ne, ti bodem s kolom pomagal!“ Rad ali nerad, iti je mogel. Škrat zazvoní, vrata se odprejo, pa kako čudo! vidil je, da so vsi trije gradovi se v zemljo pogreznili.

Prestrašen hitro podzemeljske kraje zapustí, iz njih hití, in na zemljo pride. Gradove, ki so se v zemljo pogreznili, na lepih ravninah zagleda. Ne vé, ali se mu sanja ali je resnica. Ko se gradovom bliža, vidi smrekarja in mlinarja, ki se ravno za tretjega dekleta pretepata. Silno se ustrašita, ko kovača ugledata. Ko bi trenil, serditi boj jenja. Na kolenih ga jokaje odpuščanja prosita. Velikodušno jima odpustí s pogojem, da bode zadnja deklica njegova, perva mlinarjeva, druga smekarjeva.

Vse tri se mu serčno za otetbo zahvalijo, in naj lepša mu prostovoljno roko podá v zakonsko zavezo. Hipoma pa se po tem vès spremeni, — ni bil več divji, neotesani kovač, ampak lep in mlad gospod vès v svili oblečen. Silna moč mu zgine, ker je ni več potreboval. Enaka se je z mlinarjem in s smrekarjem zgodila.

Čez tri dní so vsi veselo svatbo obhajali; vsak en grad so imeli: kovač nar lepšega, mlinar srebernega, smrekar pa zlatega; njih rod je cvetel mnogo stoletij. V—ški.

[1]) Eichhorn „Beiträge“ I. 61.

[2]) Da so imena po barvi telesa, kakšnosti trupla, po delih trupla, po spolu itd. bile pri starih narodih navadne, dokazuje obširniše dr. Pott v svojih bukvah: „Die Personennamen“ str. 590. 592. 595. 603. 604. Pis.

Novičar iz avstrijanskih krajev.

Iz Milana pise „Ecco della Borsa“: Pretekli mesec sta vihar pa toča v okolici Brešije veliko škodo napravila. Blizo 30 milijonov škode je naredila bolezen svilnih červov; visoka cena kokonov še polovice škode ne bo povernila; pšenica je kaj dobro dala; tudi reží, koruze in rajža bo precej; v nekterih krajih bo tudi vina.

Iz Reke 14. julija. Iz Banata smo zvedili, da so s pridelkom pšenice in ječmena prav zadovoljni.

Iz Vranje v Istri se nam piše, da se grojzdna bolezen zlo razširja, krompir pa je še zdrav.

Iz Dervanje na Štajarskem. Kakor so „Novice“ že priobčile, sem imel priložnost imenitno Parižko razstavo in po dolgi poti nemške dežele s slavnimi mesti, prelepimi livadami in vabljivimi seli viditi, in namenil sem Vam iz svojega zapazovanja kaj več zapisati *), — zdaj pa mi tužno serce tega ne dopušča. Že srečala me je žalostna novíca, da so moj ljubljeni oče za mertudom nevarno zboleli in mili Bog! 9. dan so — še le v 45. letu svoje starosti— lepo v Bogu zaspali. Nenavadno veliko znancov in prijatlov iz mnogih straní je rajnemu poslednji sprehod v bolje življenje v solzah počastilo. Ne gré mi djanja in zaslug rajnega v občini, pri cerkvi in šoli, v kmetijstvu opraviti; le hvaležen spominek jim želim v „Novicah“ postaviti, ktere so tudi oni željno čitali. Naj blagi mož počivajo v miru! — Toča je tudi že v naših krajih škodo delala, vendar je vinogradih povsod obilo grojzdičev viditi, posebno je v Radgonskih in Lutomerskih goricah tako polno, da je vse veselo; tudi slive (češplje) in jabelka dobro obetajo; sicer pa nikjer ni sadja viditi, celó do Pariza ne, kjer sem 8 češinj za 1 krajc. (sou) dobil. Dom. Čolnik.

Iz Bleda 16. julija. —c. Ni mi navada v šolskih zadevah pisariti; le posebno vesele rečí me silijo k temu spisu. Imeli smo pred dobrim mescom letos drugi zbor učnikov ljudskih šol v Radoljci. 17 učiteljev in nekaj duhovnih gospodov se je zbralo; pogrešali smo le dveh učiteljev, ki sta brez vsega uzroka izostala; nadjamo se pa nju pri pervem zboru viditi. Prav veliko smo se pogovarjali od petja in od vaje v petji, od sadjoreje itd. Sploh se zbori končajo s kosilom in potem nobeden veliko ne misli na to, kar se je govorilo in sklenilo; večidel vse pri starem kopitu ostane. Tudi nas so gosp. dekan prav dobro pogostili; pa kar se je pri tem zboru sklenilo, ni bilo pozabljeno. Gosp. S. K. namreč, vès pevec, vès vnet za šolo, je prijazno pa očividno dokazal, kako potrebno je učitelju se vedno v petji vaditi, da zamore vsem okoljšinam zadostiti, ter je svetoval, da bi ob četertkih tù ali tam se snidovali in petja se vadili; sam je obljubil jim učnik biti. Veselje me je navdajalo, ko sem že ene četertke v Gradu vidil zbrane pevce in v sredi med njimi znanega gosp. učnika. Že pervič so prav lepo zapeli: „Veni creator Spiritus“, „Benedictus“, „Pred Bogom pokleknimo“ itd.; tudi od „Kosca“, „Sanjača“ Hašnikovega, Vodnikov „Spominek“ in enake so peli. Po

*) Jako drago nam bo, Vred.

ti poti bo mogoče zboljšati petje v cerkvi, in med ljudstvom, ki rado poje, namesto umazanih kvant čedne pesmi zaploditi. — Znano je, da so službe učiteljev na Gorenskem sploh slabe, tedaj hvala takim, ki so pri bornem plačilu vneti za svoj lepi poklic! — Kar sadjorejo zadeva, pri nas spomladi po več krajih, kadar šola že mine, lahko vidiš učitelje, ker lastnih šolskih vertov še nimamo, v sredi fantičev po veških vertih drevjiče žlahniti. Pri zboru smo posebno govorili v koristnosti tepk in orehov, ki tukaj posebno radi obrodé. — Letos bo tudi pri nas sadja le malo.

Iz Dola (Lustthal) 15. julija. Ker je marsikteremu, posebno Ljubljančanom, ki nas pogosto obiskujejo, naš lepi, s krasnim vertom in zalim košatim drevoredom okinčani kraj znan, naj jim povém, kakošna se nam je godila pretekli pondeljek. Popoldne ob 6. uri privlečejo se sivi oblaki od Kamnika žugajoči vse polje pokončati; z groznim viharjem se ulije dež kakor da bi se bili morski valovi nad zemljo privalili tako, da so bile mahoma vse ceste dereči potoki in mnogo drevja poškodovanega. Drevored je tako razkodral, da so za možá debeli verhovi po tléh ležali in po vsem drevoredu je bilo vse z vejami na debelo založeno. Ubogi ptiči so po končani nevihti vsi zmeršeni po tleh ferfrali, kterih so nekoliko otroci polovili, nekoliko pa jih je poginilo. Nevihta je k sreči terpela le četert ure in potem je bilo zopet vse mirno. Vode smo pa še po izbah dosti imeli; celó v novo šolo je skoz streho in strop toliko vode prililo, da bi bile lahko žabe ragljale po učilnici. Razun poškodovanega drevja in kakega poslopja vendar posebne škode ni na polji, ker nam je mili Bog prizanesel in nas toče obvaroval.

L. Kančnik.

Iz Ljubljane. Gospod dr. Klun zapustí Ljubljano prihodnjega mesca septembra in na povabilo, ki ga je prejel iz Švajce, domovine njegove gospé, gré za vodja obertnijske šole v mestice Lichtensteig kantona Št. Galenškega. Z njegovim odhodom zgubí v javnih opravilih ljubljanski nemški časnik svojega vrednika, kupčijska in obertnijska zbornica svojega tajnika, zgodovinsko družtvo svojega opravnika. Zgodovina Krajne mu je bila vseskoz naj dražje opravilo; na tem polji je mnogo let marljivo delavnost razvijal; tolikanj težje ga bo tedaj zgodovinska družba pogrešala. — Tudi gosp. Fr. Malavašič, posebno v poprejšnih letih priden pisatelj in čisljan pesnik slovenski, zapustí mesca kimovca Ljubljano in gré za okrajnega zdravnika v Komen na Goriško. Po njem bo spraznjena služba slovenskega prestavljavca deželnega zakonika in druzih vradnih naznanil. — Magistratni svetovavec gosp. Gutman, ki ima to reč v rokah, nas je zagotovil, da bi utegnili vendarle gazno svečavo (Gasbeleuchtung) v Ljubljano dobiti, ker se je dosihmal že toliko hišnih gospodarjev za to svečavo oglasilo, da je brez mestne svečave in brez te, ki je bojo na kolodvoru potrebovali, čez 700 lučic naročenih, in ker se dalje smé misliti, da družba, s ktero se sedaj ljubljanski magistrat zavoljo te svečave pogoduje, se bode lotila te naprave, če tudi že sedaj ni polno število lučic zagotovljeno, ktero je potrebno, da se ta svečava brez kake zgube začeti more. Kadar bojo ljudjé vidili lepo luč in se bojo prepričali, da ni predraga, se jih bo gotovo več oglasilo za to svečavo, ktera se ima začeti o vseh Svetih prihodnjega leta 1857. — Tudi mestno muziko spet imamo; spravili so jo mestnjani na noge, da so podpisali prostovoljne letne doneske po 2, 3, 5, 10 gold. itd. Da nekteri če tudi premožni mestjani niso hotli nič dati za muziko, jim ne moremo ravno za zlo vzeti, ako jih godci ne veselé in imajo morebiti dosti druzih potov, kteri jim v eno mer godejo „dajte!“ Da pa taki niso hotli za napravo mestne muzike nič dati ali da so dali le kaka dva rajnša, kteri so vsakikrat in s celo družino pervi in zadnji v „Sternalee-u“ pri godbi — to je, kakor se navadno pravi, „šmafú“.

Milodari za Semičane. Iz Berśeca v Istri 1 fl. z opominom: „Usmilite se nesrečnih, da tudi Vas Bog obvarje nesreče“.

Novičar iz raznih krajev.

Nenavadno ime Gisela, ki so ga dali novorojeni cesaričnji, pomeni to kar Lizabeta. Gizela je bilo imé pervi kraljici ogerski, ženi Štefana svetega; bila je pa Gisela hči parskega vojvoda Henrika prepiravca in žene njegove Gisele burgunške. Nemški cesar Oton III. je namreč Giselo zaročil Štefanu, sinu paganskega ogerskega kneza Geisa, kteremu se je, dokler je pagan (ajd) bil, reklo Wajk, da bi po tem zakonu pagansko Ogersko spreobernil v kristijansko in tako omiki pot odperl v to deželo. Leta 595 se je dal Wajk v Ostrogonu (Gran) kerstiti in pri kerstu je dobil ime Štefan; kerstni dan pa je bil tudi dan zaroke z Giselo; ženitovanje je bilo kmali potem v Šajernu na Parskem. — Govorí se, da tudi železnica dunajsko-teržaška se bo prepustila tisti francozko-avstrijanski družbi, ki je prevzela severno cesarsko železnico, in sicer še pred, preden bo železnica iz Ljubljane v Terst popolnoma dodelana. — Časniki pišejo, da se — ne brez višjih političnih vzrokov — prestavlja naša armada po Laškem v Lombardíi in da maršal Radecki misli avstrijansko posadko v Parmi pomnožiti za 3000 vojakov. — V ubogi španjski deželi se je že spet punt vnel. 14. dan t. m. je prinesel telegraf pomenljivo novíco, da predsednik ministerstva Espastero, naj veljavniši mož španjske dežele, je stopil iz ministerstva in da je kraljica ministru O'Donelu velela, naj napravi novo ministerstvo; Madrid, poglavno mesto, je pokojno“. Tako se je glasilo pervo naznanilo. Drugo naznanilo pravi, da „novo ministerstvo pod predsedništvom O'Donela je gotovo; Madrid je pokojen“. Tretje pa že pravi: „15. t. m. boj v Madridu; O'Donel je premagal. Vsa španjska dežela je oklicana v obsedni stan. Oblastnije v Madridu so druge. Od Espartera nič novega. Tudi v Saragosi je punt“. Kako se bo vse to končalo, nihče ne vé. — Knez serbski je 23. dan junija (po st. stev.) razglasil oklic, v kterem svoje ljudstvo z iskreno besedo zagotovlja, da vsled parižke pogodbe od 18. marca t. l. je Serbija vse zadobila, česar si je želela in da vprihodnje so ji vse vlade, ki so ono pismo v Parizu podpisale, porok za ohranjenje njenih pravic. — Tudi knez Stirbej je 25. junija (po st. štev.), ko je po 7letnem gospodarstvu odstopil od vladarstva v Valahíi, razglasil oklic Valahom, v kterem jih opominja, naj mirno pričakujejo, kar bojo zedinjene vlade o prihodnosti knežij sklenile. Še ta mesec bo nek zavoljo tega zbor v Carigradu; rusovska, angležka in pruska vlada so za zedinjenje obéh knežij, avstrijanska in turska vlade pa ste zoper to, francozka še omahuje. — Angležke deržavne zbornici ste vprašale 14. dan t. m. ministre: kaj misli vlada zastran Laškega? Oba ministra sta odgovorila, da angležka vlada ne bo zapustila Lahov in Sardincov, da pa več o tem sedaj ne moreta povedati. „Kaj pa bo s Poljci?“ so vprašali ministra dalje. „Poljsko spada v oblast ruskega cara — je odgovoril minister — naj bolje je, ako jih izročimo carovi velikodušnosti“.

Žalost pa veselje.

Lepe, pomladanske dneve
Zmiraj ljubil sem čez vse,
Ptičic pesem bi odmeve
Slušal bil do terde t'me.

Vselej, ko v jesén', pozimi
Žalovalo je serce,
In mi kakor v gostem dimi
Se oko solzilo je;

Sem tolažil se v britkosti:
Zdaj zdaj pómlad bo prišla,
Pa bo truma ptic po hosti
Zopet sladko pevala.

Pómlad za pomladjo pride,
Je veselo je sercé;
Kor se ptičic znovič snide,
Več v očesu ni solzé.

Tak se trikrat povrač'vala
Ljuba pómlad je nazaj,
Kar me ptica radovala,
Radoval zeleni gaj.

Kadar pa četerta vstaja,
Iščem, čakam — ptice ni.
Tužno mi serce prihaja
In oko mi spet solzí.

Vendar če slovo je vzela,
Kaj žalujem, kaj solzim?
Saj drugod bo zopet pela;
Sto povsod ji sreč želim!

Le steza do tist'ga gaja
Znovič naj ozelení,
Sled da zgine moj do kraja,
Da pozabim zalih dní. —r.

Odgovorni vrednik: **Dr. Janez Bleiweis.** — Natiskar in založnik: **Jožef Blaznik.**